

Formannafundur LÍ

Lyfjafyrirtækin eru engin skrímsli

– en hversu langt á að ganga í því að setja reglur um samskipti lækna við þau?

ÞAD MÁ SEGJA að markaðsmál eða markaðsafskipti lækna hafi verið í forgrunni á formannafundi Læknafélags Íslands sem haldinn var 15. apríl síðastliðinn. Auk hefðbundinnar skýrslugjafar og umfjöllunar um málefni Lifeyrissjóðs lækna var haldið málþing þar sem rætt var annars vegar um samskipti lækna og lyfjafyrirtækja og hins vegar hvort læknum og öðrum heilbrigðisstéttum skuli leyft að auglýsa starfsemi sína.

Sigurbjörn Sveinsson formaður hafði framsögu um samskipti lækna og lyfjafyrirtækja og ræddi um samninginn sem í gildi er milli LÍ og lyfjafyrirtækja um samskiptin. Hann kynnti einnig nýgerðan samning norska læknafélagsins við lyfjaiðnaðinn og plagg sem Evrópusamtök lækna og lyfjaframleiðenda hafa komið sér saman um. Í máli hans kom fram að samningur LÍ og lyfjafyrirtækjanna rennur út um næstu áramót en framtíð hans er nú til umræðu í stjórn LÍ. Á hann að vera óbreyttur eða er rétt að taka inn í hann ný atriði?

Sigurbjörn reifaði nokkuð þau lagaákvæði sem gilda um lækna í starfi, ekki síst sem opinbera starfsmenn. Hann ítrekaði það sem hann hefur áður sagt að ekki sé óeðlilegt að fólk velti því fyrir sér hvort lækna geti tekið óvilhalla ákvörðun í þágu sjúklings ef hún hefur áhrif á hag þriðja aðila sem þeir hafa þegið eitthvað frá. Þessu hafi lækna gert sér grein fyrir víða um lönd.

„Í nýlegum samningi sem gerður var í Noregi er vikið beint að þessum vanda. Þar er skilið á milli þeirrar endurmenntunar sem lækna hafa skuldbundið sig til að sinna og hinnar sem þeim er frjálst að taka þátt í. Þá fyrnefndu er bannað að fjármagna með stuðningi þriðja aðila. Þessi regla er raunar óskrifuð í Evrópu og Bandaríkjunum og gildir um þá viðbótarmenntun sem lækna leita eftir viðurkenningu á. Það er því alls staðar verið að takast á við þessi mál,“ sagði hann.

Öll ný þekking er vel þegin

Sigurbjörn ræddi síðan nokkuð endurnýjun samningsins við lyfjafyrirtækin hér á landi og sagði að áhugi lækna á því að gera slíkan samning byggðist á því að þeir vilja varðveita trúnaðarsamband sitt við sjúklinginn og samfélagið, þá tiltrú sem þeir búa við. „Tilgangurinn með svona samningi er að draga fram að þessi samskipti geta leitt til hagsmunaárekstra,“ sagði hann.

Svipmyndir af formannafundi LÍ. Hér að ofan eru Hulda Hjartardóttir og Sigríður Ólína Haraldsdóttir úr stjórn LÍ og Tómas Guðbjartsson en að baki þeim er Gunnar Ármannsson framkvæmdastjóri LÍ.

Hér til vinstri eru þær Birna Jónsdóttir gjaldkeri LÍ og Margrét Georgsdóttir formaður Félags kvemma í lækna-stétt.

Sigurbjörn ræddi nokkuð um endurmenntun lækna og hvernig hún skuli fjármögnuð. Þar sagði hann mikilvægt að lækna gerðu þá kröfu til samfélagsins að það stæði straum af kostnaði við þá endurmenntun sem læknum er skylt að sinna. Opinber stuðningur við endurmenntun tryggði betur jafnræði milli lækna því eins og allir vissu væru sumir lækna hópar vinsælli en aðrir í augum lyfjafyrirtækja.

„En samskiptin við lyfjaiðnaðinn eru nauðsynleg til þess að kynna læknum nýja þekkingu. Þau hafa ekki þann tilgang að hamra á alþekktum staðreyndum, það er áróður og auglýsingamennska. Öll ný þekking um ný lyf eða nýja notkun eldri lyfja er vel þegin og hana á að setja fram í eðlilegu samhengi við starfsvettvang lækna,“ sagði Sigurbjörn og lagði til að komið yrði á fót samstarfsvettvangi um framkvæmd samningsins, ekki til að refsa eða áminna heldur til að ræða um það sem betur má fara í samskiptum lækna og lyfjafyrirtækja.

**Pröstur
Haraldsson**

Þrýstingurinn hefur áhrif

Að framsögu formannsins lokinni urðu nokkrar umræður. Þar kom í ljós að sumum fundarmanna þótti sú umræða sem fram hefur farið í fjölmiðlum og á alþingi hafa verið fremur einlit. Eins og gengur voru menn ekki sammála í öllum atriðum og þótti sumum gildandi samningur nógu góður meðan aðrir vildu skerpa á ákvæðum hans. Þeir sem töldu samninginn nægjanlegan bentu á að lög landsins og Codex Ethicus tækju við þar sem honum sleppti. Óráðlegt væri að setja svo strangar reglur að menn færu ekki eftir þeim. Betra væri að treysta læknum til að gæta heiðurs stéttarinnar sjálfir. Læknar hefðu vissulega þörf fyrir samskipti við lyfjafyrirtækin en þau hefðu miklu meiri þörf fyrir samkeppni við lækna.

Á hinn bóginn var bent á að norrænir læknar færu enn eftir reglunum þótt þær hefðu verið hertar. Fram kom að á Norðurlöndum væru menn komnir í vandræði með sum læknaþing því

það vantaði peninga til að halda þau. Í Svíþjóð er í gangi dómssál gegn nokkrum læknum fyrir meinta mútubægni og sænskir læknar gættu þess mjög vel að halda sig fjarri öllu því sem lyktar af lyfjaiðnaðinum.

Landlæknir blandaði sér í þessa umræðu og varaði við því að menn gerðu lyfjafyrirtækin að einhverju skrímsli. Menn yrðu þó að vera á varðbergi því rannsóknir sýndu að samskipti lækna og lyfjafyrirtækja hefðu áhrif á lyfjaávisanir lækna. Það væri hollt að setja sig í spor sjúklings sem velti því fyrir sér hvers vegna læknirinn væru einmitt að gefa honum tiltekið lyf og hvort þrýstingur frá lyfjafyrirtæki hefði komið þar við sögu. Hann sagði að boltinn væri á vallahelmingi lækna, meira að segja rétt upp við marklínuna. Á hinn bóginn taldi hann ekki rétt að grípa til refsinga en læknar þyrftu að vera vakandi í umræðunni um þessi samskipti. Eins og margoft hefur verið sagt þá er ekkert til sem heitir ókeypis málsverður.

Hver er munurinn á auglýsingu og upplýsingu?

Umræður á formannafundi um hvort rétt sé að afnema bann á auglýsingum heilbrigðisstétta

Sigríður Dóra Magnúsdóttir heilsugæslulæknir á Seltjarnarnesi, Ólafur Hergill Oddsson heimilislæknir á Akureyri og Óskar Einarsson formaður LR.

AÐ LOKNUM UMRÆÐUM um samskipti lækna og lyfjafyrirtækja var tekið til við að ræða hvort læknar og aðrar heilbrigðisstéttir og jafnvel heilbrigðisstofnanir eigi að fá leyfi til að auglýsa starfsemi sína og þjónustu. Tílefni umræðunnar var tillaga til þingsályktunar sem þingmaðurinn Ágúst Ólafur Ágústsson hefur lagt fram á alþingi og var hann mættur til að útskýra mál sitt.

Ágúst rakti þær reglur sem gilda um auglýsing-

ar heilbrigðisstétta en þær eru afar þröngar hér á landi. Meginreglan væri sú að læknir mætti einungis auglýsa með efnislegum og látlausum hætti þrívægis ef hann hefur störf eða ef breyting verður á starfsemi hans eða viðtalstíma. Þetta er tilgreint í lækna­lögum en í lögum og reglum um aðrar heilbrigðisstéttir er oft vísað til þessa ákvæðis í lækna­lögum. Auk þess væru í síðareglum ýmissa stétta ákvæði sem takmarka svigrúm viðkomandi stéttar til auglýsinga.

Þetta taldi hann vera í ósamræmi við þróun þjóðfélagsins þar sem auglýsingar og önnur upplýsingagjöf léki æ stærra hlutverk í leit fólks að þjónustu. Tilkoma netsins hefði líka breytt miklu enda væru margir heilbrigðisstarfsmenn og stofnanir nú komnir með heimasíður þar sem þeir veittu upplýsingar um það sem þær er í boði.

„Með auglýsingabanninu er hins vegar komið í veg fyrir að heilbrigðisstéttir og -stofnanir geti kynnt þjónustu sína almenningi með fullnægjandi hætti. Svo virðist sem sjúklingar verði að treysta á umtal eða ímynd þegar þeir velja sér heilbrigðisþjónustu,“ sagði þingmaðurinn. Hann nefndi dæmi af tannlæknum, lýtalæknum, augnlæknum og fleiri stéttum sem bjóða þjónustu sína í samkeppnisumhverfi en gætu ekki auglýst hana.

